

HANDREIKING

bij realiseren toekomstperspectief
jongere d.m.v. doorlopende leer- en
ontwikkellijnen

Gesloten jeugdinstituten (Jeugdzorg^{Plus} en JJI)

December 2017

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Inhoud

1. Handreiking bij **realiseren toekomstperspectief jongere d.m.v.**

doorlopende leer- en ontwikkellijnen

- **Aanleiding en opdracht**
- **Uitgangspunten**
- **Hoe is deze handreiking te gebruiken?**
- **Welke resultaten willen we hiermee gezamenlijk bereiken?**
- **Volgende gezamenlijke opdracht**

2. Schema goede **aansluiting**

3. Schema per **leefgebied**

4. Schema sterk **netwerk**

5. Bronnen

HANDREIKING

Toekomstperspectief jongere d.m.v. doorlopende leer- en ontwikkellijnen

Aanleiding en opdracht

In augustus 2016 is de 'Handreiking bij realiseren doorlopend en geïntegreerd dagprogramma' uitgebracht. Deze handreiking biedt handvatten voor het realiseren van advies 6 uit het rapport 'verbetermogelijkheden van het onderwijs in de JJI's en GJI's' van de Commissie Nijhuis-Henkens: 'Laat de school 52 weken open'. Met het doorlopend en geïntegreerd dagprogramma wordt beoogd dat het programma voor jongeren het gehele jaar doorloopt en geïntegreerd aangeboden wordt. Het succes van een dergelijk doorlopend aanbod staat of valt echter met de continuïteit die geboden wordt ná de periode van geslotenheid, tijdens de re-integratie en/of de terugkeer in de samenleving. Om deze continuïteit te bewerkstelligen, dient het toekomstperspectief van de jongere centraal gesteld te worden, zowel binnen de instelling bij het uitvoeren van het geïntegreerde dagprogramma als bij uitstroom door aansluitende zorg en passende ondersteuning t.b.v. dit toekomstperspectief te organiseren.

Een goede aansluiting op de 3 leefgebieden wonen, onderwijs/werk/dagbesteding en vrije tijd is essentieel voor de jongere. Een sterk netwerk is daarbij een voorwaarde.

HANDREIKING

Toekomstperspectief jongere d.m.v. doorlopende leer- en ontwikkelijnen

Uitgangspunten

Om instellingen en hun onderwijspartners te ondersteunen bij het realiseren van het toekomstperspectief van de jongere, zijn in deze handreiking uitgangspunten geformuleerd. Die uitgangspunten zijn opgehaald tijdens de expertmeeting van 18 mei 2017 of komen uit interviews gehouden bij alle JJI's en Jeugdzorg^{plus} instellingen, onderzoeksverslagen en eerdere handreikingen. Voorliggende handreiking biedt handvatten voor de sector om samen met ketenpartners inhoud te geven aan de zorg en ondersteuning van de jongere zodat die optimaal in staat is om het toekomstperspectief te realiseren.

HANDREIKING

Toekomstperspectief jongere d.m.v. doorlopende leer- en ontwikkellijnen

Hoe is deze handreiking te gebruiken?

U treft drie schema's aan die alle drie handvatten geven voor het realiseren van een goede aansluiting op de vervolgplek van de jongere. In het eerste schema worden de uitgangspunten benoemd voor een goede aansluiting en het blijven ondersteunen van de jongere bij zijn toekomstperspectief gericht op de drie leefgebieden. In het tweede schema worden handvatten gegeven om aansluiting specifiek op een van de drie leefgebieden te realiseren, waarbij onderwijs/werk/dagbesteding ook uitgesplitst is. Het derde schema geeft handvatten om een sterk netwerk op te bouwen. Een sterk netwerk is een voorwaarde voor een goede aansluiting op de drie leefgebieden.

Er zijn verschillende manieren waarop een goede aansluiting c.q. doorlopende ondersteuning van de jongere bij het behalen van zijn toekomstperspectief gerealiseerd kan worden door instelling, school en ketenpartners. Altijd gebaseerd op een gezamenlijke visie en vormgegeven door afspraken tussen instelling, school en ketenpartners. De realisaties kennen daarom vele vormen. Dit vraagt een instrument dat ruimte biedt aan het beoordelen van een verscheidenheid in realisaties en tegelijkertijd dient het voldoende scherp te hebben om te kunnen beoordelen of de aansluiting op de vervolgplek voldoet aan

de vastgestelde uitgangspunten van een goede aansluiting. Voor uw instelling betekent dit dat u kunt laten zien dat u het goed geregeld heeft. Een instrument zorgt ook voor houvast: wat moet ik regelen en hoe kan ik zien of ik het goed geregeld heb?

Welke resultaten willen we hiermee gezamenlijk bereiken?

We willen continuïteit in de ondersteuning van de jongeren bij het realiseren van zijn toekomstperspectief. Continuïteit in de ondersteuning van de jongere bij de overgang naar en op de vervolgplek, zowel qua wonen, onderwijs/werk/dagbesteding als vrijetijdsbesteding, vergroot de kans op een goede terugkeer van de jongeren in de samenleving.

HANDREIKING

Toekomstperspectief jongere d.m.v. doorlopende leer- en ontwikkelijnen

Volgende gezamenlijke opdracht

De JJI's, de Jeugdzorg^{Plus} instellingen en de aangesloten scholen voeren een complexe opdracht uit in een sterk veranderende omgeving. Het moeten samenwerken met zoveel verschillende gemeenten en samenwerkingsverbanden maakt deze opdracht zo niet nog ingewikkelder. De projectgroep is van mening dat voor een volgende stap richting het versterken van het netwerk, de betrokkenheid van bestuurders van onderwijs- en zorginstellingen onontbeerlijk is. Het opgebouwde netwerk is een voorwaarde om jongeren te helpen en te ondersteunen bij het realiseren van hun toekomstperspectief.

Naast het versterken van het netwerk ligt er de opdracht vanuit de Jeugdwet om nieuwe vormen van jeugdhulp te ontwikkelen, om ervoor te zorgen dat iedere jongere de juiste en best passende zorg ontvangt, zo dichtbij mogelijk en met zo min mogelijk onderbrekingen.

De sleutel voor succes voor de instellingen en onderwijs in 2018 ziet de projectgroep dan ook in het versterken van het netwerk en het ontwikkelen van nieuwe vormen van jeugdhulp met een passend onderwijsaanbod. De projectgroep kan daarbij een stimulerende en ondersteunende rol spelen.

Deze handreiking is tot stand gekomen met en voor het veld en is ontwikkeld door de projectgroep 'Samen werken aan het perspectief van de jongere' bestaande uit:

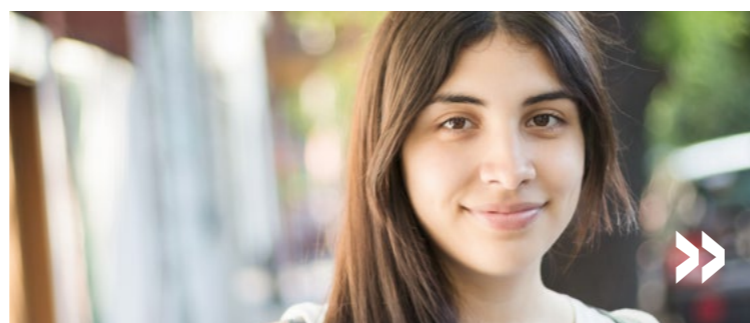
- Marlies Schouten, OCW
- Inge Eijkenboom, DJI
- Eri Hoopman, Aloysius Stichting
- Corine van Helvoirt, LECSO
- Joost van Caam, voorzitter taakgroep Onderwijs in Gesloten Jeugdinrichtingen (OGJ)
- Carola Bodenstaff, Jeugdzorg Nederland
- Meta Veldhuijsen, Jeugdzorg Nederland

Schema aansluiting

Een goede aansluiting op de vervolgplek, zowel qua wonen, school/werk/dagbesteding als qua vrije tijdsbesteding, is cruciaal voor het laten doorlopen van leer- en ontwikkelijnen. De instelling en school hebben hier een gezamenlijke visie op.

Het is essentieel om het toekomstperspectief van de jongere kort na instroom op te stellen. Het begrip 'doorlopend' krijgt betekenis binnen de instelling door het dagprogramma, en bij uitstroom door aansluitende zorg en ondersteuning te bieden.

Het (realistische) toekomstperspectief van iedere jongere staat centraal bij het op maat maken van het dagprogramma. De jongere heeft de regie op het toekomstperspectief en het behalen van de doelen.

Duidelijk is wat de ondersteuningsbehoefte van de jongere is bij het werken aan zijn toekomstperspectief.

Er zijn duidelijke afspraken met betrokken partijen over het bieden van passende ondersteuning aan de jongere na uitstroom.

Een jongere hoeft bij vertrek niet op een passende woonplek en onderwijs-/arbeid-/dagbestedingsplek te wachten en krijgt direct de ondersteuning en zorg die hij nodig heeft.

Een goede aansluiting op de vervolgplek, zowel qua wonen, school/werk/dagbesteding als qua vrije tijdsbesteding, is essentieel voor het laten doorlopen van leer- en ontwikkelijnen. De instelling en school hebben hier een gezamenlijke visie op.

Hoe realiseer je dat?

Kom tot een gezamenlijke visie op hoe de samenwerking met ketenpartners moet worden vormgegeven om een goede aansluiting op de vervolgplek van de jongere te realiseren. Neem in de visie mee hoe gezamenlijk (instelling, school en ketenpartners) inhoud gegeven kan worden aan de zorg en ondersteuning van de jongere zodat hij¹ optimaal in staat is om zijn toekomstperspectief te realiseren. Zorg dat deze visie breed door de organisatie gedragen wordt.

Stel een beleidsdocument op met daarin afspraken over:

- Het opstellen van een realistisch toekomstperspectief op de 3 leefgebieden wonen, onderwijs/arbeid/dagbesteding en vrije tijd;

RJJI Den Hey-Acker: "Bij het opstellen van een realistisch toekomstperspectief zou meer gebruik gemaakt kunnen worden van landelijk ontwikkelde trainingen en cursussen. Deze zijn nu nog onvoldoende bekend." Men gebruikt wel Get Smart om jongeren te helpen met basale vaardigheden zoals jezelf presenteren, solliciteren en leren budgetteren."

- Het dagprogramma dat de jongere in staat stelt aan dit perspectief te werken;
- De dagelijkse begeleiding en ondersteuning van de jongere en ouder(s); bij wie kan de jongere altijd terecht?;

Schakenbosch: "Wanneer je niet investeert in de relatie, blijft het sturen op de beheersmaatregelen over, en dat leidt niet tot de gewenste resultaten. Jongeren verantwoordelijkheid en vrijheid geven, werkt wel."

- De begeleiding van de jongere, na vertrek uit de instelling. Om dat vast te stellen dient onderzocht te worden wat een jongere bij uitstroom nodig heeft aan ondersteuning en begeleiding. Daarbij moet de vraag beantwoord worden welke ketenpartners dat kunnen uitvoeren.

¹Overall waar het bezittelijk voornaamwoord "zijn" of het onderwerp "hij" gebruikt is, kan ook "haar" en "zij" gelezen worden.

Een goede aansluiting op de vervolgplek, zowel qua wonen, school/werk/dagbesteding als qua vrije tijdsbesteding, is essentieel voor het laten doorlopen van leer- en ontwikkelijnen. De instelling en school hebben hier een gezamenlijke visie op.

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

Alle medewerkers kennen de gezamenlijke visie. Alle medewerkers houden zich aan de afspraken en werken aan dezelfde doelstelling: het ondersteunen van de jongere bij het werken aan zijn toekomstperspectief.

- De jongere heeft regie over zijn perspectief en ouders zijn betrokken.
- Iedere jongere beschikt over een eigen programma dat ondersteunend is bij het realiseren van het toekomstperspectief.
- De jongere geeft aan dat hij veel steun ervaart van zijn mentoren (leefgroep en school); ouders geven aan goed geïnformeerd te zijn.
- De jongere heeft al voor vertrek uit de instelling contact gehad met de hulpverlener of begeleider op de nieuwe plek (wonen, onderwijs, stage/werk of thuis).

Horizon, het Anker: "Een kind moet beter worden van een verblijf bij ons en weer zin hebben in het leven, een toekomst voor zichzelf zien. Dat klinkt heel gemakkelijk maar daar moet iedere dag weer keihard voor gewerkt worden, intern en met netwerkpartners."

Het is essentieel om het toekomstperspectief van de jongere kort na instroom op te stellen. Het begrip 'doorlopend' krijgt betekenis binnen de instelling door het dagprogramma, en bij uitstroom door aansluitende zorg en ondersteuning te bieden.

Hoe realiseer je dat?

Bij instroom en gedurende de eerste weken:

Stel kort na instroom en uiterlijk binnen 3 weken, met de jongere² en ouder(s) een realistisch toekomstperspectief op. Verken hierbij de ambities en ga uit van mogelijkheden.

Gebruik bij dit toekomstperspectief de voorgeschiedenis en competenties van de jongere (informatie van eerdere zorgverlener en school).

De Hartelborgt: "Door het perspectief van de jongere centraal te stellen wordt een goede aansluiting op de vervolgplek vanzelf het doel, of dat nu om een woonplek of onderwijs- of werkplek gaat."

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

De jongere weet wat hij kan, welke mogelijkheden hij heeft en wat zijn toekomstperspectief is.

² Jongeren vanaf 18 jaar moeten toestemming geven om de ouders erbij te betrekken.

Het (realistische) toekomstperspectief van iedere jongere staat centraal bij het op maat maken van het dagprogramma. De jongere heeft de regie op het toekomstperspectief en het behalen van de doelen.

Hoe realiseer je dat?

Start met het maken van een dagprogramma op maat zodra het toekomstperspectief opgesteld is. Zorg dat de regie van het verwezenlijken van het perspectief en de geformuleerde doelen bij de jongere ligt en laat hem aangeven welke ondersteuning hij nodig heeft.

Horizon, DeVaart: "Door gebruik te maken van de door de instelling ontwikkelde MyBox wordt de regie voor het behalen van deze doelen bij de jongere gelegd die kan rekenen op ondersteuning van het kernteam."

Gedurende periode van verblijf:

Schakel ketenpartners reeds in als de jongere nog in geslotenheid zit om benodigde zorg op maat te geven. Laat deze zorg van aangesloten aanbieders bij uitstroom doorlopen.

De Koppeling: "Om de jongeren een goede aansluiting te bieden op de vervolgplek is het van essentieel belang dat de vervolgplek, of dat nu het gezin is of een zelfstandige woonvoorziening, een V(S)O of MBO school of een werkgever, betrokken wordt bij het realiseren van een soepele overgang." De Koppeling biedt trajectzorg, dus de jongeren verlaten de JZ+ terwijl een deel van de zorg nog doorloopt."

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

De jongere ontvangt een dagprogramma gebaseerd op het realistische toekomstperspectief.

De jongere heeft de regie bij het werken aan zijn toekomstperspectief.

Duidelijk is wat de ondersteuningsbehoefte van de jongere is bij het werken aan zijn toekomstperspectief.

Hoe realiseer je dat?

Breng met de jongere en ouder(s) in kaart wat de jongere nodig heeft om ook na uitstroom aan het opgestelde toekomstperspectief te blijven werken.

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

Met de jongere en ouder(s) is besproken welke ondersteuning hij nodig heeft bij hetgeen hij wil bereiken na uitstroom. De jongere heeft hierbij de regie.

Er zijn duidelijke afspraken met betrokken partijen over het bieden van passende ondersteuning aan de jongere na uitstroom.

Hoe realiseer je dat?

Maak afspraken met ketenpartners over de benodigde ondersteuning. Kijk hierbij wat de instelling/school zelf na uitstroom nog aan tijdelijke ondersteuning kan bieden en welke ondersteuning de ketenpartner kan bieden bij het werken aan het toekomstperspectief van de jongere op de 3 leefgebieden.

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

De jongere weet ruim voordat hij uitstroomt hoe het vervolgtraject eruit ziet: waar hij zal gaan wonen, naar welke school/werk/ dagbesteding hij gaat en hoe zijn vrijetijdsbesteding eruit ziet.

De jongere weet wie hem na vertrek gaat begeleiden en ondersteunen bij het realiseren van zijn toekomstperspectief.

Een jongere hoeft bij vertrek niet op een passende woonplek en onderwijs-/arbeid-/dagbestedingsplek te wachten en krijgt direct de ondersteuning en zorg die hij nodig heeft.

Hoe realiseer je dat?

Bij overgang van geslotenheid naar vervolgplek:

Geef de jongere al vroeg in het gesloten traject de gelegenheid een vertrouwensband op te bouwen met toekomstige mentoren/begeleiders. Door hen te betrekken bij de eindfase van de gesloten behandeling en bijvoorbeeld door middel van intensivering van (begeleid) verlof door en met deze begeleiders ontstaat een vertrouwensband die nodig is op de vervolgplek.

Zorg minimaal voor een warme overdracht.

Na uitstroom:

Blijf de (tijdelijke) ondersteuning bieden die met ketenpartners afgesproken is.

Jasper Rijpma (ervaringsdeskundige): "Bied goede nazorg, want de jongere moet weer resocialiseren en nieuwe relaties opbouwen."

"OGH biedt bij uitstroom minimaal een warme overdracht aan. De instelling heeft de beschikking over individuele trajectbegeleiders (ITB-ers), een MST-team en ambulante gezinswerkers die daarvoor zorgdragen of in de regio ook nog de vervolgzorg bieden."

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

Er is een warme overdracht en de jongere heeft gewenningsfasen op verschillende leefgebieden: onderwijs/werk/dagbesteding, wonen en vrije tijd.

Na uitstroom ontvangt de jongere zonder onderbreking onderwijs/werk/dagbesteding, en heeft hij onderdak en vrijetijdsbesteding. De jongere krijgt hierbij direct de ondersteuning en zorg die hij nodig heeft.

Transferium: "Om de aansluiting bij scholen en voorzieningen zo goed mogelijk te laten verlopen heeft de Spinaker trajectbegeleiders aangesteld voor de 3 voorzieningen in Heerhugowaard. Daarnaast is er een nazorgcoördinator, die bovenschools wordt betaald en tot maximaal 2 jaar door kan gaan en heeft de instelling voor de nazorg ambulant pedagogisch medewerkers aangesteld."

Schema leefgebied

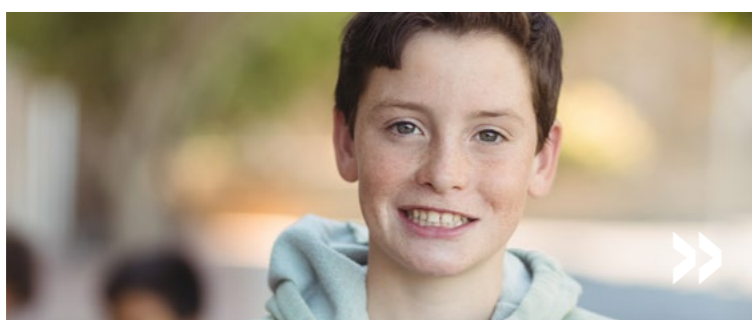
Aansluiting op onderwijs is gegarandeerd.

Aansluiting op arbeid is gegarandeerd.

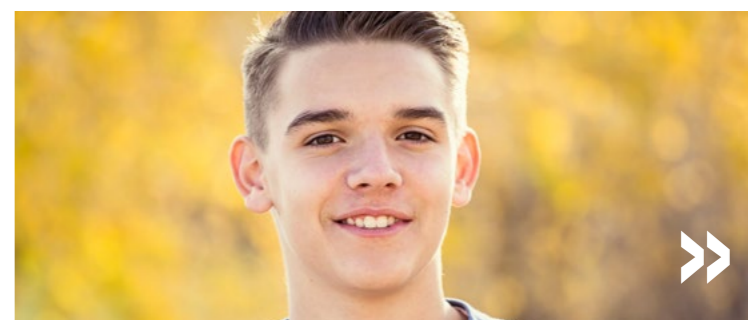
Aansluiting op dagbesteding is gegarandeerd.

Aansluiting op wonen is gegarandeerd.

Aansluiting op vrijetijdsbesteding is gerealiseerd.

Aansluiting op zorg/behandeling is gegarandeerd.
NB: zorg en behandeling zijn voorwaardelijk aan goede aansluiting op de drie leefgebieden.

Aansluiting op onderwijs is gegarandeerd.

Hoe realiseer je dat?

Indien het toekomstperspectief het volgen van onderwijs is, zie de beschreven succesfactoren in de handreikingen 'Focus op onderwijstraject V(S)O' en 'Focus op onderwijstraject MBO'.

De Hoenderloo Groep (DHG): "De jongeren volgen het onderwijs op en rond DHG en worden geëxamineerd door docenten van het ROC. Na het behalen van het Entreediploma kunnen de jongeren instromen op niveau 2 bij het ROCAventus. Ook voor de jongeren die uiteindelijk terugkeren naar de regio van herkomst is het Entreediploma een mooie opsteker en toegangsticket voor de ROC's in de regio."

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

- De jongere staat ingeschreven bij een onderwijsinstelling in de regio waar hij/zij gaat wonen.
- De opleiding sluit aan bij het toekomstperspectief.
- De jongere gaat naar school.

Aansluiting op arbeid is gegarandeerd.

Hoe realiseer je dat?

Indien het toekomstperspectief van de jongere het hebben van een baan is, tref dan tijdens de periode van geslotenheid voorbereidingen, zoals het maken van goede afspraken met lokale en regionale partners over de jobcoaching, stagebegeleiding en praktijkbegeleiding.

Realiseer een doorlopende leerlijn door het dagprogramma tijdens de periode van geslotenheid uit arbeidstraining, praktijkvoorbereiding en een interne stage te laten bestaan.

Zorg voor een netwerk aan bedrijven die vervolgens externe stages en arbeidsplaatsen bieden.

Het Poortje: "Het hele kernteam richt zich vanaf de start samen met de jongere op het realiseren van het uitstroomperspectief: wonen, school of werken en vrijetijd." Samen met de arbeidsregio en gemeenten heeft het Poortje jeugdinstellingen diverse re-integratie voorzieningen opgezet zoals De Werkplaats, waar productie wordt gedraaid, bijvoorbeeld tuinmeubelen, en de Winkel."

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

- De jongere heeft een baan of betaalde stage
- De werkgever is tevreden met de nieuwe arbeidskracht.
- De jongere en werkgever ontvangen ondersteuning en begeleiding.

Terug naar schema leefgebied

Aansluiting op dagbesteding is gegarandeerd.

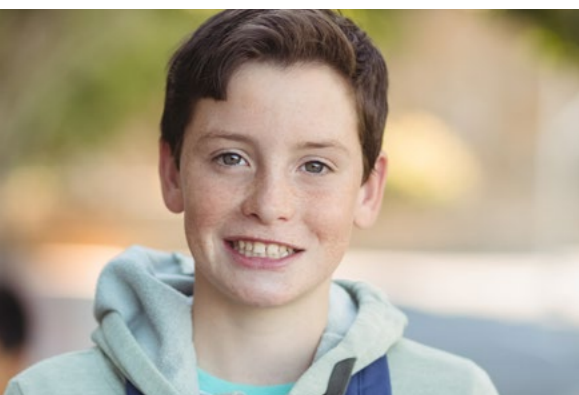
Hoe realiseer je dat?

Indien het toekomstperspectief het hebben van dagbesteding is, maak dan afspraken met de lokale en regionale arbeidstrainingscentra en dagcentra. Maak met de jongere een competentieprofiel waaruit duidelijk wordt welke mate van ondersteuning hij nodig heeft bij bijvoorbeeld begeleide arbeid of bij volledige dagbesteding in een dagcentrum.

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

- De jongere heeft een passende dagbesteding.
- De professional op de dagbesteding voelt zich competent om met deze jongere te werken en wordt waar nodig ondersteund.

Aansluiting op wonen is gegarandeerd.

Hoe realiseer je dat?

Indien het toekomstperspectief is dat de jongere terug naar huis gaat, zorg dan dat in de tijd dat de jongere in geslotenheid is, de benodigde zorg geleverd is, zodat de jongere niet terugvalt in oude patronen. En blijf ook nadat de jongere weer thuis woont, ondersteuning bieden.

Deze ondersteuning kan op verschillende manieren worden vormgegeven: bijvoorbeeld door de inzet van Multisysteem Therapie (MST)³, van een 'bemoeizorgteam', een ambulante team.

Juzt: "Al tijdens de opname/intake wordt gekeken wat de vervolgplek van de jongere wordt. Wanneer een jongere terug naar huis gaat wordt het systeem betrokken bij het perspectiefplan en de realisatie daarvan. De pedagogisch medewerkers bieden jongeren en ouders na terugkeer ambulante hulpverlening."

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

Er zijn afspraken met gemeenten, instellingen voor woonbegeleiding en ouders over de begeleiding van de jongere naar zelfstandigheid.

De jongere is ook gedurende het verblijf zelf verantwoordelijk voor zijn woonperspectief; ouder(s) en eventuele toekomstige voorziening zijn betrokken bij de evaluatie van de doelen.

³ MST is een intensieve vorm van behandeling voor jongeren van 12 tot 18 jaar met ernstig antisociaal gedrag.

Aansluiting op vrijetijdsbesteding is gerealiseerd.

Hoe realiseer je dat?

Leer de jongere binnen het dagprogramma een zinvolle vrijetijdsbesteding op te bouwen: stimuleer lidmaatschap van een sportvereniging en maak dit mogelijk. De jongere kan bijvoorbeeld al voor vertrek, buiten de instelling naar een sportclub etc.

Ondersteun de jongere bij het opbouwen van een stabiele vriendenkring en betrek die bij het verblijf binnen de instelling. Stimuleer familie en vrienden op bezoek te komen bij de jongere en laat de jongere bij hen op bezoek gaan. Betrek op die manier familie en vrienden bij het realiseren van het perspectief van de jongere.

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

- De jongere heeft een zinvolle vrijetijdsbesteding zoals een sport en/of een bijbaan.
- De jongere heeft een stabiele vriendenkring en ondersteunend netwerk.

Aansluiting op zorg/behandeling is gegarandeerd.

NB: zorg en behandeling zijn voorwaardelijk aan goede aansluiting op de drie leefgebieden.

Hoe realiseer je dat?

Maak als instelling goede afspraken met andere zorgverleners/behandelaars en gemeenten (wijkteam) in de regio.

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

- De jongere kan zonder tijdverlies door naar de volgende behandelsituatie.
- De behandeling die de jongere ontvangt, sluit aan op zijn zorgvraag.

Schema **netwerk**

Instelling en school stimuleren sterke lokale en regionale netwerken rond de jongere, om integrale ondersteuning te geven aan de jongere bij het realiseren van zijn toekomstperspectief. Netwerken bestaan uit meerdere partners zoals een passende school (VO of MBO), samenwerkingsverband Passend Onderwijs, gemeente, zorgaanbieder, wijkteam, familie en vrienden.

Aanpak in de praktijk; interviews

Alle instellingen JJI en Jeugdzorg^{Plus} zijn met hun onderwijspartners geïnterviewd over de voortgang van het gezamenlijk vormgeven van het dagprogramma en de aansluiting op de vervolgplek van de jongere.

De verslagen zijn gebundeld, zo kunt u zien hoe de andere instellingen vorm geven aan het dagprogramma en de aansluiting. U leest de interviewverslagen [hier](#).

Instelling en school stimuleren sterke lokale en regionale netwerken rond de jongere, om integrale ondersteuning te geven aan de jongere bij het realiseren van zijn toekomstperspectief. Netwerken bestaan uit meerdere partners zoals een passende school (VO of MBO), samenwerkingsverband Passend Onderwijs, gemeente, zorgaanbieder, wijkteam, familie en vrienden⁴.

Hoe realiseer je dat?

Maak met ketenpartners in de regio afspraken over integraal werken. Voor elk traject moet duidelijk zijn wie de regisseur is (meest logisch lijkt de verwijzer). Ook als dit nog niet helemaal uitgewerkt is, is het belangrijk elkaar te kennen, dus om contacten te leggen en te onderhouden met de verschillende partijen.

De volgende zaken dienen daarom duidelijk te zijn:

- Welke contacten de school onderhoudt en welke de instelling.
- Op welke niveaus (van bestuurlijk t/m de docenten en pedagogisch medewerkers) contacten met ketenpartners onderhouden worden, wie dit contact onderhoudt en met welke persoon/personen.

Waar zie je aan dat het gerealiseerd is?

De instelling en school hebben een goede samenwerkingsrelatie met de (lokale en regionale) ketenpartners.

⁴Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van passende hulp/zorg. De instelling geeft aan wat nodig is en de gemeente gaat over wie dat uitvoert. Daarna wordt de regierol toebedeeld en de begeleiding overgedragen.

Bronnen

Naast de opbrengsten van de expertmeeting 'Leren en ontwikkelen in geslotenheid in verbinding met buiten' en de interviewverslagen is een aantal andere bronnen gebruikt. Het betreft eerder ontwikkelde handreikingen, onderzoeksverslagen, de wetswijziging gericht op het bewerkstelligen van doorlopende leer- en ontwikkellijnen, integraal werken en het ondersteunen van de kwetsbare jongere bij het werken aan zijn toekomstperspectief.

- Focus op Onderwijstraject, deel IV(S)O. Een handreiking voor een doorlopend traject voor, tijdens en na gesloten verblijf tussen het onderwijs in geslotenheid en het voortgezet (speciaal) onderwijs (1e versie januari 2013; 2e versie november 2014);
De 12 succesfactoren die in bovenstaande handreiking benoemd zijn, zijn gebundeld in een klein boekje (Jeugdzorg Nederland, maart 2013);
- Focus op Onderwijstraject, deel II MBO. Een handreiking voor een doorlopend traject voor, tijdens en na gesloten verblijf tussen het onderwijs in geslotenheid en het middelbaar beroepsonderwijs (november 2014);
Bovengenoemde handreikingen zijn tot stand gekomen door samenwerking van de ministeries van OCW, VenJ en VWS, DJI, Jeugdzorg Nederland, Taakgroep Onderwijs in gesloten instellingen en Gedragswerk. (november 2014);
- Handreiking realiseren doorlopend en geïntegreerd (dag)programma (augustus 2016);
- Brochure 'alle leerlingen een plek: mogelijkheden voor maatwerk in het voortgezet onderwijs'. In deze brochure wordt informatie gegeven over een wetswijziging, die er in het kort op neerkomt dat jongeren de eerste

3 maanden van de plaatsing in een instelling zowel ingeschreven staan bij de school verbonden aan de instelling als ingeschreven blijven bij de school van herkomst (OCW, september 2016);

De onderliggende wetswijziging van de brochure is het Besluit 14 juni 2016, houdende wijziging van het Besluit Bekostiging WPO en het Bekostigingsbesluit WVO (juni 2016);

- Rapportage 'Kwetsbare jongeren op weg naar zelfstandigheid' (Samenwerkend Toezicht Jeugd/Toezicht Sociaal Domein, oktober 2016);
- Onderzoeksverslag: 'Herhaald beroep in de Jeugdzorg^{Plus}' (Transferium, november 2016);
- Onderzoeksverslag: 'Uitstroom jongeren met LVB of psychiatrische problematiek' (IVO, december 2016);
- Samenwerking onderwijs in geslotenheid en in residentiële instellingen en samenwerkingsverbanden PO en VO. Rapportage van de werkgroep samenwerking onderwijs in geslotenheid en SWVVO (OCW, maart 2017);
- Handreiking 'Passende zorg en behandeling voor jeugdigen' (Expertgroep BGZ) (Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd), maart 2017);
- Magazine 'Ook voor kwetsbare jongeren een passende toekomst'. Resultaten van vervolgonderzoek naar de kwaliteit van zorg en ondersteuning aan jongeren 18-/18+ die een Jeugdzorg^{Plus} instelling of een Justitiële Jeugdinrichting verlaten (Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd, september 2017).

Meer weten?

www.jeugzorgnederland.nl

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Veiligheid en Justitie

